

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสุขในชีวิตสมรส ในเขตกรุงเทพมหานคร*

Analysis of the causal relationship of marital happiness in Bangkok

ธีรดา สุวัณณะศรี (Thirada Suwannasri)**

ครรชิต แสนอุบล (Kanchit saenubol)***

อุทัยวรรณ สารพัฒน์ (Uthaiwan Saipatthana)****

เพ็ญนภา กุลนพาดล (pennapha koolnaphadol)*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสุขในชีวิตสมรสในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความสุขในชีวิตสมรส 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุความสุขในชีวิตสมรสที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ สามี-ภรรยา ช่วง 1-5 ปีแรกหลังการแต่งงาน จดทะเบียนสมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสุขและปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส แบ่งออกเป็น ความสุขในชีวิตสมรส, ปัจจัยด้านท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส, ปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส และปัจจัยด้านการสร้างความคาดหวังในชีวิตสมรส มีค่าความเชื่อมั่นที่ .96, .87, .84 และ .96 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

* บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ

(This article aims for publishing knowledge)

** นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แขนงวิชาจิตวิทยาพัฒนามนุษย์และการให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Student Doctor of Philosophy Program in Research and Development on Human Potentials, Psychology of Human Development and Counseling, Srinakharinwirot University, Thailand) Email: jthida@hotmail.com

*** อาจารย์ที่ปรึกษา ดร. สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Advisor: Doctor, Department of Counseling Psychology, Srinakharinwirot University.

**** อาจารย์ที่ปรึกษา ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Advisor: Doctor, Faculty of Education, North Bangkok University.

***** อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Advisor: Assistant Professor Doctor, Faculty of Education, Burapha University.

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส ประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส ความคาดหวังในชีวิตสมรส และท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส ซึ่งพบว่า ความสุขในชีวิตสมรสได้รับอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรสสูงสุด มีค่าอิทธิพลทางตรงเป็นบวกเท่ากับ .90 รองลงมาเป็นปัจจัยด้านความคาดหวังในชีวิตสมรส มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .66 และได้รับอิทธิพลทางตรงเป็นลบจากปัจจัยด้านท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส มีค่าอิทธิพลเป็นลบเท่ากับ - 0.50 ตามลำดับ และความสุขในชีวิตสมรสยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นบวกจากท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.68 นอกจากนี้ สามารถพิจารณาอิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส ได้รับอิทธิพลเป็นบวกจากท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส มีค่าอิทธิพลเป็นบวกเท่ากับ 0.61 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส ความคาดหวังในชีวิตสมรส และท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส สามารถอธิบายความสุขในชีวิตสมรสได้ร้อยละ 50 ($R^2=.50$) 2) ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในดัชนีกลุ่มสมบูรณ์ พบว่าค่า Chi-square 50 ($R^2=.50$) 2) ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในดัชนีกลุ่มสมบูรณ์ พบว่าค่า Chi-square (χ^2) = 58.10, df = 44, p = .10, ค่า GFI = .98, ค่า AGFI = .95, ค่า RMSEA = .04, ค่า SRMR = .04 = 58.10, ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ค่า CFI = 1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ความสอดคล้อง พบว่า ค่า Chi-square (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่นๆ ชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ : ความสุข, ความสุขในชีวิตสมรส, ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

Abstract

This research aims to develop a model of causal relationship of happiness in marriage early in Bangkok area. The objectives are to study: 1) to study and develop a causal model in a happy marriage, 2) to determine the consistency of developed causal model in happy marriages based on empirical data. The samples used in this study are husbands and wives, who completed marriage registration and live together in Bangkok. The total of 400 samples are selected by Multistage random sampling. Research tools that are used to collect data is a causal factor measurements towards marital happiness. Research tools used in collecting data is a measure of happiness and causal factor towards marital happiness, which divided as a measure of happiness, survival stance measurement of manner in dealing with the problem, measured in building marital relationships and marital expectations. The conviction value is 0.96, 0.87, 0.84 and 0.96 respectively. The statistic data used in data analysis are average, percentage and standard deviation values. The analysis model are the Pearson correlation analysis to model and the structural analysis of a causal relationship.

The results of research showed that: 1) Factors influencing happiness in marriage consists of expectations in a marriage, marriage relationship and survival stance in their marriage, which found happiness in marriage influenced positively toward the higher marriage relationship. The direct effect is positive and equal to .90. A minor factor is that expectations in marriage have the direct effect value equal to 0.66 and influenced negatively from the personality of survival stance at the coefficient of -0.50, respectively. Moreover, happy married life influenced indirectly and positively to personality to deal with the problem. The influence coefficient is 0.68. The influence coefficient of the model of causal relationship of marital relationships can also be considered having positive influence from the personality to deal with the problem. With positive influence coefficients of 50 ($R^2=.50$) 2) Results of monitoring the merging of models with empirical data in the index group showed the Chi-square = 58.10, $df = 44$, $p = 0.61$, value. GFI = 0.98, the AGFI = 0.95, the RMSEA = 0.04, the SRMR = 0.04. In the index of comparison group, found that the CFI = 1.00, based on consistent criteria that the Chi-square. There is no statistically significant and the other indexes suggests that the models based on the assumptions are in harmony with the empirical data.

Keywords: happiness, happiness in marriage, causal relationship.

บทนำ

ความสุขในชีวิตสมรส ถือเป็นพลังงานทางบวกที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตสมรส ในการขับเคลื่อนชีวิตคู่ให้ประสบความสำเร็จและมีชีวิตชีวาได้ ปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันกันทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิมจนกลายเป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรม ทำให้ชีวิตคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก (ปาริชาติ เยพิทักษ์, 2559: 644) ในช่วงต้นศตวรรษที่ 1970 การศึกษาวิจัยในงานต่างๆ พบว่าความสุขในชีวิตสมรสมีแนวโน้มค่อยลดลงตลอดช่วงชีวิตสมรส เนื่องจากการไม่มีแรงสนับสนุนให้เพิ่มขึ้นในปีต่อๆมา สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยในยุคต่อมาที่เห็นตรงว่า โดยทั่วไปแล้วชีวิตสมรสจะมีความสุขลดลงไปตามกาลเวลา และมีแนวโน้มลดลงอย่างรวดเร็วในระยะเวลาต่อมา (Rios, Cicile M. 2010: 536) ทั้งยังพบรายงานการวิจัยที่แสดงให้เห็นอัตราการหย่าร้างเพิ่มขึ้นถึง 87% ที่พบมากในคู่สมรสช่วง 5 ปีแรกของการแต่งงาน (Carroll, 2012: 225; citing Kreider, 2005) สอดคล้องกับสถิติการหย่าร้างในประเทศไทย ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา พบว่าปัญหาการหย่าร้างมีอัตราเพิ่มขึ้น คิดเป็น 23 % และในปี 2559 พบสถิติการหย่าร้างเพิ่มขึ้น คิดเป็น 36 % ของคู่จดทะเบียนใหม่ ซึ่งมีผู้ที่หย่าร้างทั้งสิ้นเป็นจำนวน 214,062 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2559. ออนไลน์) โดยจังหวัดที่มีอัตราการหย่าร้างสูงสุดของประเทศ คือ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอัตราการหย่าร้างถึง 30,260 คน ปัญหาการหย่าร้างเหล่านี้ สะท้อนให้

เห็นว่า ความสุขและความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในชีวิตสมรสเริ่มลดลง นักจิตวิทยาจึงได้ให้ความสนใจและพยายามค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

นักจิตวิทยาและนักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส และเสนอรูปแบบเพื่ออธิบายความสัมพันธ์สาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส เช่น ฮิล (Hill, 1992: 115-125) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุข ความพึงพอใจในชีวิตสมรส ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล/ครอบครัว ปัจจัยด้านความเข้าใจคู่สมรส ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านผลของพฤติกรรมการสร้างความสัมพันธ์ เก็นน์ (Glenn, 1990: 818-831) พบว่า ปัจจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสุขในชีวิตสมรส ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยระหว่างคู่สมรส และ ปัจจัยทางด้านสังคม สอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (กรมสุขภาพจิต, 2553: 9-10) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในชีวิตสมรส ประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัย ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของคู่สมรส เช่น บุคลิกลักษณะ ท่าทีการสื่อสาร เป็นต้น กลุ่มที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพที่มีต่อกันความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ เป็นต้น กลุ่มที่ 3 ปัจจัยด้านสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม เช่น ความคาดหวังต่อบุคคลที่สาม ครอบครัว การเงิน เป็นต้น ซึ่งจากผลการวิจัยของนักวิชาการเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในชีวิตสมรส สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในชีวิตสมรส ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ และปัจจัยด้านสถานการณ์และความคาดหวังต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดหลัก 3 ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูงในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสุขในชีวิตสมรส ทั้งนี้เพื่อนำข้อค้นพบเชิงสาเหตุมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนในการพัฒนาช่วยเหลือคู่สมรสอย่างมีประสิทธิภาพในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความสุขในชีวิตสมรส
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุความสุขในชีวิตสมรส ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

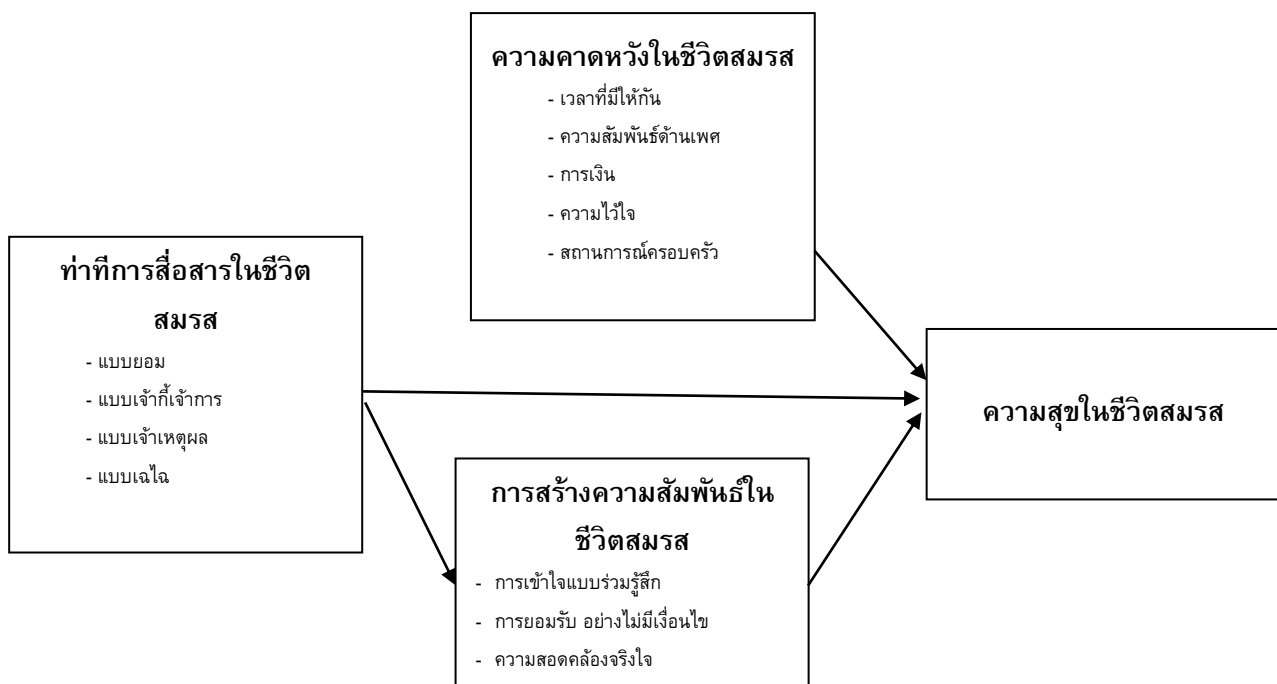
สมมติฐานของการวิจัย

โมเดลเชิงสาเหตุความสุขในชีวิตสมรส ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาและพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความสุขในชีวิตสมรสกรมสุขภาพจิต (กรมสุขภาพจิต, 2553: 9-10) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในชีวิตสมรส และการหย่าร้าง ประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัย ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ปัจจัยเกี่ยวกับคู่สมรส กลุ่มที่ 2 ปัจจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส และกลุ่มที่ 3 กลุ่มปัจจัยสถานการณ์และความคาดหวังต่างๆ โดยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดหลัก ในการสร้างตัวแบบเชิงสมมติฐานของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส ซึ่งประกอบด้วย 3 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยเกี่ยวกับคู่สมรส ได้แก่ 1) ท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส (Survival Stances) ตามแนวคิดของ ซาเทียร์ (Satir, 1991) ที่พบว่ามนุษย์เรียนรู้วิธีการ

สื่อสารจากการรับมือกับปัญหาอย่างไม่สอดคล้อง เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ถือเป็นกลไกการป้องกันตนเองเพื่อให้สามารถอยู่รอดในสิ่งแวดล้อมของตนได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 แบบลักษณะ (นางพาง ลิมสุวรรณ, 2556: 36 ; นวนันท์ ปิยะวัฒน์กุล. 2545) ได้แก่ แบบยอม แบบเจ้ากี้เจ้าการ แบบเจ้าเหตุผล และแบบเฉไฉ ส่วนปัจจัยด้านสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส ได้แก่ 2) การสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส ตามแนวคิดของ คาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers) ที่แสดงถึงการสร้างความสัมพันธ์ เกิดจากการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข ความเข้าใจแบบร่วมรู้สึก และความสอดคล้องจริงใจ สำหรับปัจจัยด้านสถานการณ์และความคาดหวังในชีวิตสมรส ได้แก่ 3) ความคาดหวังในชีวิตสมรส ตามสถานการณ์ในชีวิตสมรสในช่วง 1-5 ปีแรก ซึ่งได้แก่ 1) เวลาที่มีให้กัน 2) ความสัมพันธ์ด้านเพศ 3) การเงิน 4) ความไวใจ 5) ความสัมพันธ์ครอบครัว (Creighton University, 2000; Deutsch, 1973; David, Scanzoni, 1979: 61-98; Larzelere, Huston, 1980: 595-604; รุ่งพันธ์ เสงริศมี, 2520: 237-240; สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2544: 71-72; ดวงทิพย์ เรืองสุริยะพงศ์, 2521: 10 อ้างอิงจาก Sussman, Burchinal. 1965) โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเกิดขึ้นควบคู่กันไป หรือเกิดขึ้นไปพร้อมกันทั้ง 3 รูปแบบ และจากการศึกษาตามหลักทฤษฎี ความสัมพันธ์กัน ได้ข้อสรุปและกำหนดเป็นกรอบความสัมพันธ์ ได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส ในเขตกรุงเทพมหานคร

จากภาพประกอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส 3 ปัจจัยสำคัญ ดังนี้ 1) ท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส 2) การสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส และ 3) ความคาดหวังในชีวิตสมรส แนวความคิดดังกล่าวสามารถสรุปเป็นโมเดลสมมติฐานการวิจัย โดยมีสัญลักษณ์ และตัวแปร ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Variables) ได้แก่

1. ท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส
2. ความคาดหวังในชีวิตสมรส

ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Variables) แบ่งเป็น

ตัวแปรคั่นกลาง (Mediator Variables)	ได้แก่	การสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส
ตัวแปรตาม (Dependent Variable)	ได้แก่	ความสุขในชีวิตสมรส

วิธีการวิจัย

ประชากร เป็นคู่สมรสที่ประกอบด้วย สามี-ภรรยา ที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 83,902 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559)

กลุ่มตัวอย่าง โดยได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) (มาเรียม นิลพันธุ์ : 2555; 123-132) ได้แก่ 1) การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive or Judgemental Sampling) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสามี-ภรรยา ในช่วงต้นที่แต่งงานกันในช่วง 1-5 ปีแรก เหตุผลที่เลือกสามี-ภรรยาที่แต่งงานกันในช่วงต้นนี้ เพราะในช่วง 1-5 ปีแรกหลังการแต่งงาน เป็นช่วงที่มีอัตราการหย่าร้างสูงที่สุด (Bray; & Stanton. 2009: 2-7; citing Kreider. 2005) 2) การสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงสัดส่วนขององค์ประกอบประชากร และกำหนดตามโควตาแบ่งประชากร 3) การสุ่มแบบอาสาสมัคร (Volunteer Sampling) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยหาอาสาสมัครในการให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความสุขในชีวิตสมรส คือ แบบวัดความสุขและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส แบบวัดที่ได้เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับของ Likert และแบบมาตราวัดแบบใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้าม (Semantic differential scale) ของ Osgood โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนเป็นลักษณะแบบแบ่ง 7 ระดับ ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้กับสามี-ภรรยาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 100 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือด้วยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ เหลือข้อคำถามที่นำไปใช้ในการเก็บจริง จำนวน 75 ข้อ โดยมีจำนวนข้อในแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ความสุขในชีวิตสมรสจำนวน 10 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 2) ปัจจัยด้านท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส จำนวน 20 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87 3) ปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส จำนวน 15 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 4) ปัจจัยด้านความคาดหวังในชีวิตสมรส จำนวน 25 ข้อ ได้ค่าเท่ากับ .97

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลวิจัยกับสามี่-ภรรยาในช่วง 1-5 ปีแรกหลังการแต่งงาน ที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมายในกรุงเทพมหานคร ทั้งสิ้น 400 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรสังเกตโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุปัจจัย และการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL) โดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) ค่าสถิติ GFI ค่าสถิติ AGFI ค่าสถิติ CFI ค่าสถิติ Standardized RMR ค่าสถิติ RMSEA ค่าสถิติ CN

ผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส ประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส, ความคาดหวังในชีวิตสมรส และท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์แสดงค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝง ดังปรากฏในตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุความสุขในชีวิตสมรส

โมเดลเชิงสาเหตุ	โมเดลเชิงผล					
	ความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส			ความสุขในชีวิตสมรส		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส	0.68**	-	0.68**	-0.50**	0.61**	0.11**
ความคาดหวังในชีวิตสมรส	-	-	-	0.66**	-	0.66**
การสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส	-	-	-	0.90**	-	0.90**
R^2		0.46			0.50	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หมายเหตุ : DE = อิทธิพลทางตรง (Direct effects)

IE = อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects)

TE = อิทธิพลรวม (Total effects)

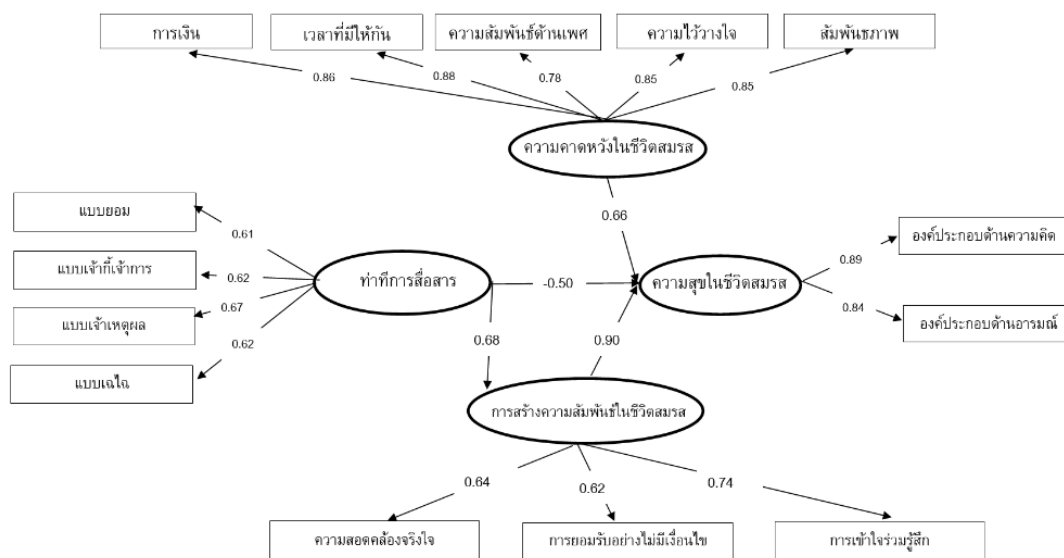
เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความสุขในชีวิตสมรส พบว่า ความสุขในชีวิตสมรสได้รับอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส และปัจจัยด้านความคาดหวังในชีวิตสมรส โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ .90 และ .66 และได้รับอิทธิพลทางตรงเป็นลบจากปัจจัยด้านท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ -0.50 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าปัจจัยทั้ง 3 ด้านเป็นสาเหตุสำคัญของความสุขในชีวิตสมรส

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงเป็นบวก พบว่า ความสุขในชีวิตสมรส ได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดมีค่าเป็นบวกจากปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส เท่ากับ .90 แสดงว่า ปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส มีอิทธิพลสูงสุดต่อความสุขในชีวิตสมรส เมื่อเทียบกับปัจจัยอื่นๆ โดยตัวบ่งชี้สำคัญอันดับแรก คือ การเข้าใจร่วมรู้สึก, ความสอดคล้องจริงใจ และ การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข (น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ .74 .64 และ .62 ตามลำดับ) กล่าวคือ คู่สมรสที่มีการเข้าใจร่วมรู้สึกยิ่งสูง ก็ยิ่งมีความสุขในชีวิตสมรสสูงด้วย ปัจจัยรองมาได้แก่ ปัจจัยด้านความคาดหวังในชีวิตสมรส มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล .66 โดยตัวบ่งชี้สำคัญอันดับแรก คือ เวลาที่มีให้กัน , การเงิน, ความไว้วางใจ และสัมพันธ์ภาพครอบครัว (น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ .88, .86, .85, .85 และ .78 ตามลำดับ)

นอกจากนี้ สามารถพิจารณาค่าอิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส ได้รับอิทธิพลเป็นบวกจากท่าทีการสื่อสาร มีค่าอิทธิพลเป็นบวกเท่ากับ .49 กล่าวคือ สามิภรรยาที่กำลังรับมือกับปัญหายิ่งสูง ก็ยิ่งส่งผลให้การสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรสสูงขึ้น นอกจากนี้ความสุขในชีวิตสมรสยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมเป็นบวกจากท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส ผ่านการสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส มีค่าอิทธิพลเท่ากับ .61 กล่าวคือ คู่สมรสที่กำลังรับมือกับปัญหายิ่งสูง ส่งผลให้การสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรสสูงขึ้น และส่งผลต่อความสุขในชีวิตสูงขึ้นด้วยเช่นกัน

จากค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรแฝงในโมเดลสมมติฐาน ได้แก่ ท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส ความคาดหวังในชีวิตสมรส และการสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส สามารถอธิบายความสุขในชีวิตสมรสได้ร้อยละ 50 ($R^2=.50$) และท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส สามารถอธิบายความสัมพันธ์ในชีวิตสมรสได้ร้อยละ 46 ตามลำดับ

2. จากการทดสอบโมเดลสมมติฐานเชิงสาเหตุที่สร้างขึ้น ปรากฏว่าโมเดลสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบค่า Chi-square ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติโดยค่า $\chi^2 = 58.10$ ($p = .10$), $df = 44$ และค่าดัชนีอื่นๆเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด $GFI=.98$, $AGFI = .95$, $CFI = 1.00$, $RMSEA = .04$, $SRMR = .04$ กล่าวคือเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ความกลมกลืน พบว่าค่า Chi-square (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่นๆยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส ได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบที่ 2 โมเดลเชิงสาเหตุความสุขในชีวิตสมรส

ที่มา : ภาพจัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาวเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสุขในชีวิตสมรส พบว่า “โมเดลเชิงสาเหตุความสุขในชีวิตสมรส” ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านทำการสื่อสารในชีวิตสมรส ด้านการสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส และด้านความคาดหวังในชีวิตสมรส นั้นมีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส ซึ่งสามารถนำมาอธิบายได้ร้อยละ 50 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยเชิงสาเหตุทั้ง 3 ปัจจัย เป็นสาเหตุสำคัญของความสุขในชีวิตสมรส โดยแต่ละปัจจัยมีตัวบ่งชี้คุณลักษณะของแต่ละปัจจัยอย่างชัดเจน ซึ่งความสุขในชีวิตสมรสช่วง 1-5 ปีแรกหลังการแต่งงาน ในกรุงเทพมหานคร มีการแสดงออกทางด้านองค์ประกอบด้านความคิด หรือความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากที่สุด (.89) รองลงมาเป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์ความรู้สึก (.84) ที่พบเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในชีวิตสมรส มาสร้างแบบวัดความสุขในชีวิตสมรส ซึ่งทำให้เนื้อหาของแบบวัดตรงกับองค์ประกอบทั้งทางด้านความคิดและทางด้านอารมณ์ของคู่สมรสที่เกิดขึ้นจริง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการวิจัยยืนยันทฤษฎีและแนวคิดของความสุขในชีวิตสมรสที่ผู้วิจัยได้ศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ อาร์กิลล์ (Argyle, 1987) ที่ได้พบว่า การประเมินความสุข เป็นผลมาจากการประเมิน 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบทางความคิด (Cognitive Components) แล้วตัดสินใจว่ามีความพึงพอใจ (Life satisfaction) หรือไม่ จากการพิจารณาตัดสินใจชีวิตของตนเอง แบบสรุปรวมชีวิตของบุคคล (Global assessment) ตามมาตรฐานที่ตนเองเป็นผู้กำหนด 2) องค์ประกอบทางอารมณ์ (Affective Components) การประเมินโดยใช้ประสบการณ์ทางความรู้สึก ทั้งในแง่ของอารมณ์ทางบวกและทางลบ ถึงความรู้สึกที่ตอบสนองออกมาของบุคคล เช่นเดียวกับที่ไดเนอร์ และคณะ ไดเนอร์ และคณะ (Diener, et al. 1985: 49, 71-75)

กับ ลูโบเมอร์สกี และเลปเปอร์ (Lyubornirsky & Lepper, 1999 ; 46, 137–155) พบว่า ความสุขเชิงอัตวิสัยจะต้องประกอบไปด้วย ความพึงพอใจในชีวิตโดยรวม และระดับความรู้สึกทางบวก ไม่ปรากฏความรู้สึกทางลบ

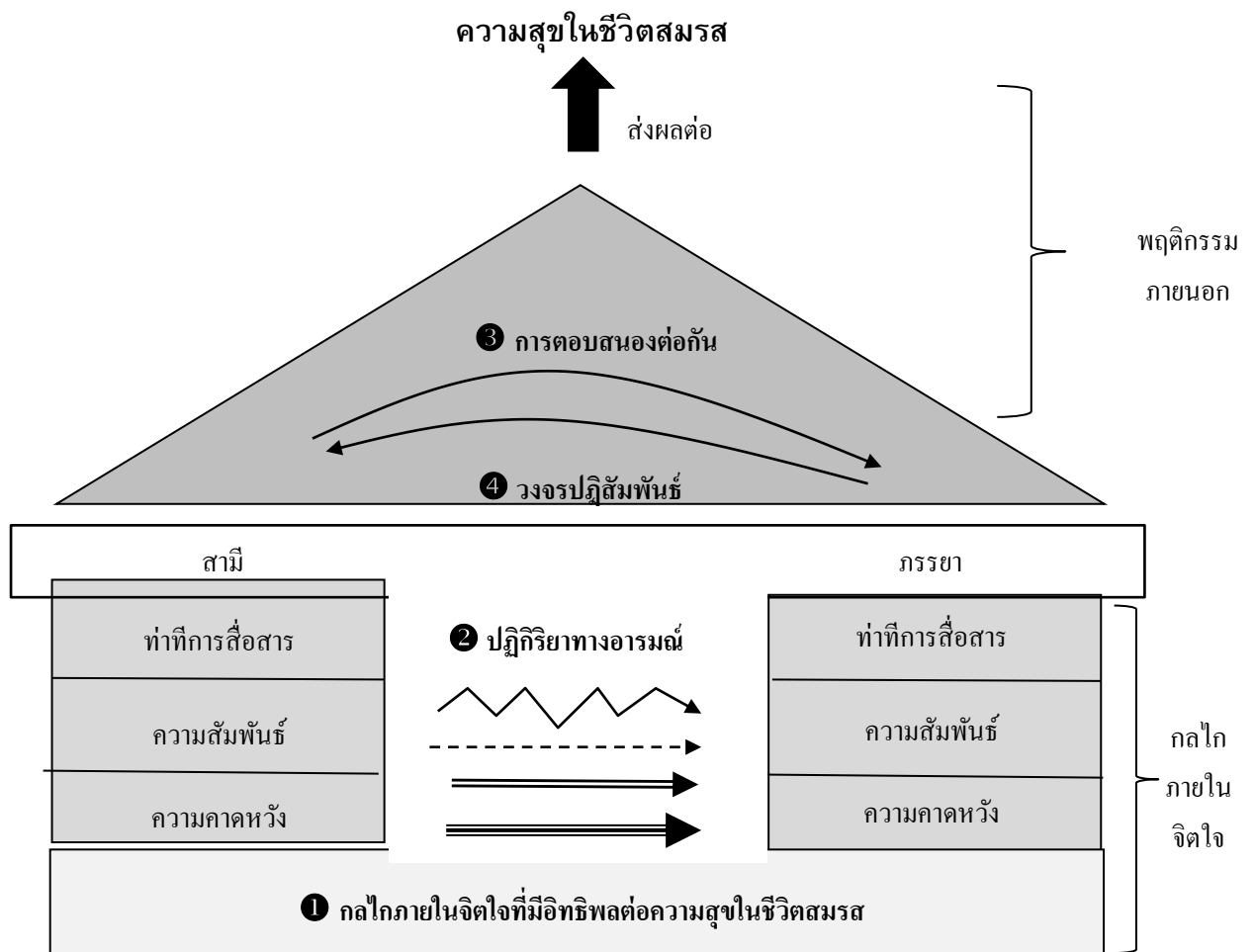
2. โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส สามี ภรรยา ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่พบเช่นนี้เพราะว่าผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส โดยตัดปัจจัยอื่นที่อาจเป็นตัวแปรแทรกซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฮิล (Hill, 1992: 115-125) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านพฤติกรรม การสร้างความสัมพันธ์ และตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต (กรมสุขภาพจิต. 2553: 9-10) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการหย่าร้าง ความสมบูรณ์ และความสุขในชีวิตสมรสของคนไทย ที่ประกอบไปด้วย 3 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ และปัจจัยด้านสถานการณ์และความคาดหวังในชีวิตสมรส

เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อความสุขในชีวิตสมรส พบว่าปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ในชีวิตสมรส โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวบ่งชี้สำคัญ คือ ความเข้าใจแบบร่วมรู้สึก ความสอดคล้องจริงใจ และการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข ส่งอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวกต่อความสุขในชีวิตสมรสมากที่สุด สอดคล้องกับ ญัฎฐิกา ตันตราสืบ (2550) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าใจ การยอมรับ และความสอดคล้องในตนเอง ของคู่สมรส พบว่ามีความสัมพันธ์กับความสุข และสอดคล้องกับ ชิโมดา (Shimoda. 1983 อ้างถึงใน Perterson. & Bahr. 1989) ที่พบว่า สามีมีการแสดงความรักความห่วงใยต่อภรรยาน้อยกว่าที่ภรรยาต้องการ และที่สามีต้องการด้วย นั่นคือ ภรรยาต้องการให้สามีแสดงความรักความห่วงใยต่อเธอมากกว่าที่เป็นอยู่ และสามีก็นึกหวังว่า ตัวเขาเองก็อาจจะแสดงความรักความห่วงใยต่อภรรยาให้มากกว่านั้นด้วย และสอดคล้องกับเบอร์เรท – เล็นนาร์ด (Barrett – Lennard. 1978: 68) ได้มีการพัฒนาแบบวัดระดับความสัมพันธ์ในคู่สมรสในด้านต่างๆ ได้แก่ การเข้าใจร่วมรู้สึก การยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข และความสอดคล้องจริงใจ มีผลต่อความพึงพอใจในคู่สมรส และความสุขในชีวิตสมรส รองมา คือปัจจัยด้านความคาดหวังในชีวิตสมรส โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวบ่งชี้สำคัญ คือ เวลาที่มีให้กัน รองมาคือ การเงิน ความไว้วางใจ สัมพันธภาพครอบครัว และความสัมพันธ์ด้านเพศ สอดคล้องกับ ลีน แอสโซพาร์ดี (Charlie Azzopardi. 2007) ที่ศึกษาความคาดหวังก่อนแต่งงานในช่วงหนึ่งปีแรก เพื่อนำมาสู่การพัฒนาความคาดหวังในชีวิตสมรส พบว่าความคาดหวังก่อนแต่งงาน ยังคงอยู่ในช่วงปีแรกของการแต่งงาน และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงทางอารมณ์กับคู่สมรส และมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ หรือความสุขในชีวิตสมรส และสอดคล้องกับออสแคมป์ (Oskamp. 1984) พบว่า ความพึงพอใจ หรือความสุข คือ สภาพการณ์ที่ผลปรากฏจริงได้เป็นไปตามที่บุคคลได้คาดหวังไว้ เป็นระดับของความสำเร็จที่เป็นไปตามความต้องการ และเป็นไปตามการตอบสนองคุณค่าของบุคคล ซึ่งความคาดหวังถือว่าเป็นสมมติฐานของทฤษฎี สอดคล้องกับการศึกษาของ รีโอส (Rios. 2010: 536) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสุขในชีวิตสมรส พบว่าตัวแปรสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความสุขในชีวิตสมรส คือ ความคาดหวังที่มีอิทธิพลกับระดับความสุขในชีวิตสมรส ซึ่งจากการศึกษาความสุขในชีวิตสมรสช่วงแรกมีความพึงพอใจสูงและลดลงอย่างรวดเร็วในระยะเวลาต่อมา ซึ่งสัมพันธ์กับความคาดหวังในชีวิตสมรส ส่วนเท่าที่การสื่อสารในชีวิตสมรส พบว่า เท่าที่การสื่อสารในชีวิตสมรส ส่งอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นลบต่อความสุขในชีวิตสมรส ทั้งนี้เนื่องจากเท่าที่การสื่อสารในชีวิตสมรสดังกล่าว เป็นเท่าที่การ

สื่อสารในชีวิตสมรสแบบไม่สอดคล้อง ซึ่งตัวบ่งชี้สำคัญ คือ แบบเจ้าเหตุผล รองลงมาคือ แบบเจ้ากัเจ้าการแบบเฉฉวน และแบบยอม ตามลำดับ สอดคล้องกับซาเทียร์ (Satir; et al.1991) กล่าวว่า ท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรสเป็นลักษณะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิต เป็นแนวทางที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรส หากปรับตัวและรับมือกับปัญหาอย่างสอดคล้องก็จะนำสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส ในการรับมือกับปัญหาของซาเทียร์โมเดล จึงมีความหมายทางบวก เพราะเชื่อว่าเป็นความสามารถในการเผชิญปัญหาที่บ่งบอกการอยู่รอดของมนุษย์ เป็นพฤติกรรมในการเอาชีวิตรอดเมื่อถูกคุกคาม หรือเผชิญความเครียด ความกดดัน โดยเรียนรู้จากครอบครัวในวัยเด็ก และใช้รูปแบบซ้ำๆ เพื่อการป้องกันตนให้ปลอดภัยและสอดคล้องกับซารัส และโฟลคแมน (Lazarus; & Folkman. 1984) กล่าวว่า ท่าทีการสื่อสารในชีวิตสมรส หมายถึง ความพยายามทางปัญญาและพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อจะจัดการกับปัญหาทั้งจากภายในและภายนอก ซึ่งบุคคลมักนำรูปแบบของลักษณะการเผชิญปัญหา หรือกลไกป้องกันของจิตใจ พบว่าจะปรับตัวหรือสร้างความสัมพันธ์ได้ยากกว่าแบบที่มีประสิทธิภาพหรือสอดคล้อง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

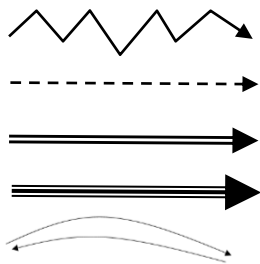
1. จากผลการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรสสามี-ภรรยา ช่วงต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุตามกรอบทฤษฎีทั้งหมดที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาร่วมกันอธิบายถึงความสุขในชีวิตสมรสได้ร้อยละ 50 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยเชิงสาเหตุทั้ง 3 ปัจจัยเป็นสาเหตุสำคัญของความสุขในชีวิตสมรสช่วงต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแต่ละปัจจัยมีตัวบ่งชี้คุณลักษณะของแต่ละปัจจัยอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม สามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาความสุขในชีวิตสมรสได้ทั้งในรูปแบบการวัดประเมิน เพื่อนำมาประกอบการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และในรูปแบบของการให้คำปรึกษาคู่สมรส โดยเน้นที่การพัฒนาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคู่สมรสตามแบบวัด ซึ่งจะให้เห็นภาพรวมของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขระหว่างคู่ สามารถนำมาสู่การวางแผนการให้คำปรึกษาได้อย่างเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น
2. โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรสสามี-ภรรยา ในเขตกรุงเทพมหานคร ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรสของสามี-ภรรยา ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำมาใช้กระบวนการให้คำปรึกษาคู่สมรส ในมุมมองแบบองค์รวม (Holistic perspective) (Bergman, 2001:151-152) ปัจจัยดังกล่าวเป็นกลไกภายในจิตใจ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพิจารณาปัจจัยของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสที่ตอบสนองต่อกัน ซึ่งมีลักษณะเป็นวงจร (Dynamic Process) ซึ่งประกอบด้วย 3 มิติสำคัญ ดังนี้ 1) กลไกภายในจิตใจ 2) ปฏิกริยาทางอารมณ์ และ 3) การตอบสนองปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ตามแนวคิดซาเทียร์ (อุมพร ตรังคสมบัติ, 2554: 48-49. อ้างอิงจาก satir. 1991) สิ่งที่เกิดขึ้นในโลกภายนอก ที่ถูกลำเลียงจากโลกภายในตามลำดับขั้นอารมณ์และความคิดที่เริ่มต้น ซาเทียร์ เรียกลำดับขั้นนี้ว่า การปฏิสัมพันธ์แบบบูรณาการ (Ingredients of Interactions) หรือ กระบวนการแห่งโลกภายใน (Internal Process) (อุมพร ตรังคสมบัติ, 2554: 48) สามารถนำมาแสดงในรูปแบบของ “โมเดลวงจรบ้านความสัมพันธ์” (Interaction Home Model : IHM) ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 3 รูปแบบ “โมเดลบ้านความสัมพันธ์” (Model of Home Interaction)

ที่มา : ภาพจัดทำขึ้นโดยผู้วิจัย

ความหมายสัญลักษณ์

ความหมายทิศทางของหัวลูกศร

สามี $\rightarrow$ ภรรยา

ภรรยา $\leftarrow$ สามี

หมายถึง สามีมักมีปฏิกริยาทางอารมณ์ห่างเหินต่อภรรยา

หมายถึง ภรรยา มักมีปฏิกริยาทางอารมณ์ขัดแย้งกับสามี

โมเดลวงจรบ้านความสัมพันธ์ (Interaction Home Model; IHM) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น หมายถึง รูปแบบวงจรของการปฏิสัมพันธ์แบบองค์รวมของคู่สมรส เป็นกลไกภายในจิตใจ ประกอบด้วยความคาดหวัง ความสัมพันธ์ และท่าทีการสื่อสาร ส่งผลผ่านไปสู่ปฏิริยาทางอารมณ์ และพฤติกรรมการตอบสนองต่อกันในรูปแบบวงจรปฏิสัมพันธ์ ถูกพัฒนาให้สามารถนำไปใช้ในการให้คำปรึกษาคู่สมรสที่กำลังประสบปัญหา เป็นเครื่องมือให้คู่สมรสร่วมกันพิจารณาในมุมมองแบบองค์รวม (Holistic perspective) (Bergman, 2001:151-152) ส่งเสริมให้คู่สมรสมองเห็นภาพรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในชีวิตสมรสระหว่างกัน ตามแนวทางการให้คำปรึกษาคู่สมรสที่มุ่งเน้นสร้างความตระหนักและสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปฏิสัมพันธ์ใหม่อย่างสอดคล้อง พิจารณาถึงปัญหาและการค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อการป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้ง และปัญหาการหย่าร้างในลำดับถัดไป

3. ด้วยการศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากคู่สมรสในช่วงต้น เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งทำให้ข้อมูลผลการวิจัยไม่ครอบคลุมกลุ่มอื่นๆ จึงมีความน่าสนใจหากมีการศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างออกไป อาทิ คู่สมรสในช่วงกลาง หรือกลุ่มตัวอย่างในภาคอื่นๆ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการช่วยเหลือคู่สมรสหลากหลายกลุ่มยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2553) .คู่มือการให้คำปรึกษาคู่สมรส. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- ดวงทิพย์ เรืองสุริยะพงศ์. (2521). ครอบครัวและเครือญาติในเคหะชุมชนคลองจั่น. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นางพาง ลัมสุวรรณ. (2556). **ชาเทียร์ จิตบำบัด และการพัฒนาตนเอง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวนันท์ ปิยะวัฒน์กุล.(2545). เอกสารประกอบการสอน Satir's brief systemic therapy ขอนแก่น. ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปาริชาติ เยพิทักษ์. (2559). “การรับรู้การสนับสนุนขององค์กรและความพอใจในงานที่มีผลต่อความผูกพันขององค์กร”. *Veridian E Journal, Silpakorn University*. 9(1) 643-654.
- รุ่งพันธุ์ เสงวีรัมย์. (2520). **พฤติกรรมตามบทบาททางเครือญาติในครอบครัวในเขตชานเมืองกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำพูน กันเสนาะ. (2554). “ความสมบูรณ์ทางใจอันเป็นที่มาแห่งความสุข”. *Veridian E Journal, Silpakorn University*. 4(1): 192-203.
- หทัยชนก พรคเจริญ. (2554). เทคนิคการเลือกตัวอย่าง. เอกสารบรรยายสำนักนโยบายและวิชาการสถิติ สำนักสถิติแห่งชาติ.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2544). **สังคมวิทยาครอบครัว**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). สถิติการจดทะเบียนสมรส-หย่า จำแนกตามภาค และจังหวัด พ.ศ. 2546 – 2555. กรุงเทพมหานคร. กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2545). **จิตวิทยาชีวิตคู่และการให้คำปรึกษาคู่สมรส**. กรุงเทพฯ : ชันดำการพิมพ์.
อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2554). **จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

- Argyle, M. (1987). **The psychology of happiness**. London: Methuen.
- Bergman, L.R. (2001). Modern interactionism. **European Psychologist**. 6(3). 151-152.
- Carroll, Janell L. (2012). **Sexuality Now: Embracing Diversity**. California: Wadsworth Publishin.
- Creighton University (2000). Time, Sex & Money – The First Five Years of Marriage, the Centre for Marriage and the Family. Creighton University.
- Corey, G. (2012). **Theory and practice of Group counseling (8th ed.)**. Belmont, CA: Brooks/Cole.
- Deutsch. (1973). **The resolution of conflict : Constructive and destructive process**. New Haven, CT: Yale University Press.
- Diener E., Emmons R., Larsen R. and Griffin S. (1985). The Satisfaction with life scale. **Journal of Personality Assessment**, 49(1): 71-75.
- Greenberg, Leslie S. (2010). Emotion-Focused Therapy : A Clinical Synthesis. **Journal of lifelong learning in psychochiatry**. Winter 2010, 8 (1): 31-41.
- Glenn, N. D. (1990). Quantitative research on marital quality in the 1980s. A critical review.
- Gottman, JM; Carrere, S.; Buehlman, KT; Coan, JA; Ruckstuhl, L. (2000). Predicting marital stability and divorce in newlywed couples. **Journal of Family Psychology**. 14(1): 42-58
- Kurdek, Lawrence A. (1999). The nature and predictors of the trajectory of change in marital quality for husbands and wives over the first 10 years of marriage. **Developmental Psychology**. 35: 1283-1296.
- Larzelere, R.; & Huston, T. (1980). Thedyadic trust scale : Toward understanding interpersonal trust in close relationships. **Journal of Marriage and the Family**. 42, 595-604.
- Lyubomirsky, S.; & Lepper, H. (1999). A measure of subjective happiness: Preliminary reliability and construct validation. **Social Indicators Research**. 46: 137-155.

- Hill, E.W.(1992). Marital and family therapy supervision: A relational-attachment model.
Contemporary Family Therapy. 14: 115-125.
- Rogers, C. (1972). **Becoming Partners: Marriage and Its Alternatives** . California : Constable
and Robinson.
- Satir, V., Banmen, J., Gerber, J., & Gomori, M. (1991). **The Satir model: Family therapy and
beyond**. Palo Alto, CA: Science and Behavior Books.
- David C. Bell & Scanzoni, I. (1979). **Social exchange and behavioral interdependence**.
In Social exchange in developing relationships, ed. R. L. Burgess and T. L.
Huston, 61—98. New York: Academic.